

URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 2000-07-07

RKT-500/02/00/HS

Decyzja Nr RKT 25/2000

Na podstawie art. 104 § 1 K.p.a. w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 1999 r. Nr 52 poz.547) odmawia się wszczęcia postępowania administracyjnego na wniosek Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Wadowicach przeciwko Beskidzkiej Energetyce S.A. w sprawie o zwrot kosztów związanych z przyłączeniem do sieci energetycznej nieruchomości Pani Ewy F.

Uzasadnienie.

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach wpłynął wniosek Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Wadowicach (dalej zwanego Rzecznikiem) o wszczęcie postępowania antymonopolowego przeciwko Beskidzkiej Energetyce S.A. (dalej zwanego Zakładem). Rzecznik działając na rzecz i w interesie Pani Ewy F., wniósł o wszczęcie postępowania antymonopolowego przeciwko Zakładowi o zwrot kosztów związanych z przyłączeniem do sieci energetycznej nieruchomości, zarzucając we wniosku, iż Zakład o pozycji monopolistycznej dyktuje odbiorcom energii niekorzystne warunki umowne określonych usług energetycznych, w tym podłączeń do sieci energetycznej, a osoba reprezentowana przez Rzecznika począwszy od 1994 r. prowadzi spór z Zakładem. Rzecznik wnosił także o uwzględnienie dowodów z dokumentów, w tym taryfowych oraz z zeznań strony, a mianowicie przez wezwanie do Urzędu Państwa F. Do wniosku załączono kserokopie korespondencji z Zakładem oraz Urzędem Regulacji Energetyki w zakresie objętym żądaniem.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach informował Rzecznika o zasadach postępowania antymonopolowego oraz bezskutecznie wzywał Rzecznika do uzupełnienia istotnych braków wniosku.

W niniejszej sprawie w dniu 16.09.1992 r. ustalono warunki techniczne zasilania w energię elektryczną budynku mieszkalnego w Kalwarii Zebrzydowskiej przy Alei Jana Pawła II. Czasokres zasilania prowizorycznego ustalono do 16.09.1994 r. Następnie w dniu 17.03.1994 r. wykonano odbiór techniczny sieci niskiego napięcia i zgodnie z zapisami protokołu w obecności przedstawicieli Zakładu oraz inwestora Pani F. i wykonawcy określono wartość kosztorysową inwestycji, stwierdzono gotowość oddania inwestycji do wstępnej eksploatacji. W punkcie XII tego protokołu znajduje się zapis, że urządzenia energetyczne po przyjęciu do eksploatacji właściwej przechodzą na majątek Zakładu. Na protokole widnieją trzy podpisy, między innymi podpis inwestora. W korespondencji załączonej do wniosku, znajduje się zarzut, iż podpis zawarty na protokole nie jest podpisem inwestora i został on sfałszowany. Także znajduje się zarzut, iż wartość kosztorysowa zdaniem inwestora została zaniżona. Pani F. wyjaśniała, iż nic nie wiedziała o istnieniu tego protokołu. Rzecznik podaje we wniosku, iż osoba którą reprezentuje i w interesie której podjął działania prowadzi od 1994 r. spór z dostawcą energii o zwrot kosztów związanych z przyłączeniem do sieci energetycznej swojej nieruchomości. Brak w przesłanych dokumentach wystąpienia w tej sprawie z okresu między 17.03.1994 r. a 16.01.1999 r. skierowanego do dostawcy energii. Pani F. w dniu 17.01.1999 r.

zwróciła się do dostawcy energii o zwrot części kosztów, następnie warunki przyłączenia do sieci niskiego napięcia urządzeń strony określiły w dniu 27.04.1999 r., umowę o przyłączenie zawarto w dniu 12.05.1999 r. z aneksem z dnia 25.08.1999 r., umowa sprzedaży energii elektrycznej zawarta została w dniu 17.05.1999 r.

Beskidzka Energetyka S.A. pismem znak ET/MD/3626/2000 z dnia 03.04.2000 r. poinformowała Rzecznika, iż nie widzi podstaw do zwrotu poniesionych w 1994 r. przez Panią F. kosztów związanych z budową linii kablowej dla zasilania placu budowy, a docelowo do budynku mieszkalnego. Zakład nie obciążał Pani F. opłatą za rozbudowę sieci, część zaliczki którą wpłaciła została jej zwrócona. Pani F. została obciążona tylko kwotą za dopuszczenie do prac związanych z przyłączeniem budynku mieszkalnego. Szczegółowe rozliczenie zawiera aneks do umowy o przyłączenie nr 50/832/1999 zawarty w dniu 25.08.1999 r.

Ustawę o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów zalicza się do prawa publicznego. Prawo publiczne ma celu ochronę interesu ogólnospołecznego, któremu muszą być podporządkowane partykularne interesy uczestników rynku. Publicznoprawny charakter ustawy antymonopolowej powoduje, że nie wszystkie zachowania przedsiębiorców uzasadniają uruchamianie przepisów tej ustawy. Nie każde bowiem naruszenie prawa w stosunkach cywilnoprawnych kwalifikuje sprawę do postępowania o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym. Celem ustawodawstwa antymonopolowego jest ochrona interesu publicznoprawnego za pośrednictwem instrumentów prawnoadministracyjnych. Naruszenie interesu publicznoprawnego może mieć miejsce wówczas gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą antymonopolową dotknięty jest szeroki krąg uczestników rynku, względnie gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska. Przepisy omawianej ustawy antymonopolowej nie statuują zasady, iż w każdym jednostkowym przypadku naruszeń sfery prywatnoprawnej konsumenta, Urząd jest zobowiązany do wszczynania postępowania administracyjnego i wydawania decyzji która wiąże tylko adresata tej decyzji. W omawianej sprawie, Rzecznik wystąpił do organu antymonopolowego na zasadzie art. 21 ust. 2. pkt 5 ustawy antymonopolowej z żądaniem wszczęcia postępowania antymonopolowego i wydania decyzji dla pojedynczego konsumenta Pani Ewy F., albowiem zdaniem Rzecznika naruszono jej prawa podmiotowe. Z uwagi na publicznoprawny charakter ustawy antymonopolowej jej celem nie jest bezpośrednia ochrona praw podmiotowych uczestników rynku albowiem taka ochrona stanowi przedmiot działania sądów powszechnych. Stosownie zatem do powyższego, zasadniczą kwestią w przedmiotowej sprawie jest wyraźne odróżnienie interesu prywatnego od publicznoprawnego. Przedstawiony przez Rzecznika przedmiot skargi Pani F. ma charakter jednostkowej indywidualnej sprawy. Prawa i obowiązki odbiorcy energii elektrycznej określone były i są w ustawach oraz w przepisach wykonawczych.

W niniejszej sprawie w okresie od 1992 do 1997 r. obowiązywały regulacje zawarte w ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o gospodarce energetycznej (Dz. U. Nr 116, poz. 507) szczególnie art. 24 stanowiącego – dostarczanie i odbiór paliw i energii za pośrednictwem wspólnej sieci następuje na podstawie umowy. Obowiązujące w tym okresie zarządzenie Ministra Energetyki i Energii Atomowej z dnia 3 maja 1978 r. w sprawie warunków dostarczania energii elektrycznej (M.P. Nr 16 poz. 55) określało obowiązki stron umowy. Natomiast zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zasad przyłączania do wspólnej sieci urządzeń do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, rozdzielania i odbioru energii elektrycznej i ciepłej oraz paliw gazowych (M.P. Nr 62 poz. 286) w §§ 13-18 stanowiło o przyłączaniu do wspólnej sieci urządzeń energetycznych odbiorców nie będących jednostkami gospodarki społecznej. Istotne uprawnienia wynikają także z uchwały Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 1991 r. w sprawie wykładni art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o gospodarce energetycznej (Dz. U. Nr 116, poz. 507). Uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 1991 r. ustaliła

powszechnie obowiązującą wykładnię art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o gospodarce energetycznej. W świetle tej uchwały podłączenie urządzeń energetycznych do zakładu energetycznego i ich eksploatacja przez ten zakład wywiera skutki w sferze prawa własności. W uchwale tej stwierdzono, że stosunki pomiędzy zakładami energetycznymi a odbiorcami energii, na których koszt wykonane zostały urządzenia przyłącza i odcinki sieci, w zakresie własności przyłączonych urządzeń i rozliczenia poniesionych nakładów, podlegają ocenie na podstawie przepisów prawa cywilnego. Wyżej wymieniona uchwała Trybunału Konstytucyjnego nie przesądziła kwestii rozliczeń finansowych stron z tytułu przejęcia przez dostawcę energii urządzeń pobudowanych na koszt odbiorcy, wskazując jednak, że stosunki między nimi podlegają ocenie na podstawie Kodeksu cywilnego. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w ramach swobody umów strony mogą w ramach porozumienia ustalić kto ma ponosić koszty urządzenia i sieci, a także nie jest wyłączone umowne obciążenie nimi odbiorcy. Pani F. nie skorzystała z uprawnień i nie dokonano uzgodnienia wynikającego z obowiązujących w tym czasie zapisów §§ 13-18 zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zasad przyłączania do wspólnej sieci urządzeń do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, rozdzielania i odbioru energii elektrycznej i ciepłej oraz paliw gazowych (Monitor Polski Nr 62. poz. 286). Także zgodnie z regulacjami obowiązującymi w tym okresie to jest zarządzeniem Ministra Energetyki i Energii Atomowej z dnia 3 maja 1978 r. w sprawie warunków dostarczania energii elektrycznej (M.P. Nr 16 poz. 55) strony nie zawierały umowy. Pani F. zawarła z Zakładem umowę w 1999 r. w okresie obowiązywania ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 ze zm.) i rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy. Zarówno stare jak i nowe regulacje obowiązujące w energetyce określały i określają prawa i obowiązki odbiorcy energii oraz prawa i obowiązki dostawcy energii elektrycznej oraz zasady rozliczeń. Tak więc w związku z powyższym osoby fizyczne sprawy sporne ze wskazaniem jaki przepis kodeksu cywilnego został naruszony winny kierować do sądu powszechnego.

W świetle powołanych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym Rzecznik Konsumentów jest uprawniony do żądania wszczęcia postępowania przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ale w interesie publicznoprawnym pod kątem ewentualnego naruszenia tego interesu, wskutek działań przedsiębiorcy sprzecznych z ustawą antymonopolową. Ocena okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy nie wskazywała na zagrożenie interesu publicznoprawnego w przedmiotowej sprawie. Rzecznik pomimo wezwań i wyjaśnień Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach nie wykazał w niniejszej sprawie naruszenia przez Zakład interesu publicznoprawnego oraz nie przedstawił dowodów na potwierdzenie stosowania praktyk monopolistycznych. Składane w imieniu i z upoważnienia Rzecznika wyjaśnienia Pani F. zawierają zarzuty do oceny których organ antymonopolowy nie jest właściwy. Ustawodawca uznał, iż legitymację czynną w postępowaniu antymonopolowym posiadają wymienieni enumeratywnie w art. 21 ust. 2 ustawy antymonopolowej i nie przyznano takiego uprawnienia pojedynczemu konsumentowi. Wyjaśniano Rzecznikowi, iż w postępowaniu antymonopolowym to Rzecznik jest stroną a nie osoba fizyczna na rzecz i w interesie której działa. Tym niemniej, uprawniony do żądania wszczęcia postępowania Rzecznik działając w imieniu i składając w imieniu Pani F. wniosek ma prawo oczekiwać, iż jego wniosek zostanie uważnie zbadany pod kątem naruszenia przepisów ustawy antymonopolowej. W obowiązującym porządku prawnym organy administracji państwowej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej. Właściwość rzeczową organu administracji państwowej ustala się według przepisów o zakresie jego działania. Oznacza to upoważnienie i zobowiązanie określonego organu do załatwiania danej kategorii spraw. Zgodnie z wolą ustawodawcy do zadań powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów należy między innymi zapewnić konsumentom bezpłatnego poradnictwa i informacji prawnej w zakresie ochrony ich interesów, wytaczanie powództw na rzecz konsumentów oraz wstępowanie, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów. Takich uprawnień do ochrony

indywidualnych spraw konsumentów ustawodawca nie przyznał organowi antymonopolowemu, który w razie stwierdzenia praktyk monopolistycznych wydaje decyzje nakazującą zaniechania tych praktyk oraz może określić warunki tego zaniechania. Organ antymonopolowy zobowiązany jest do przestrzegania zasady praworządności i celowości oraz ekonomicznego postępowania. Organ antymonopolowy nie jest właściwy do orzekania w przedstawionej przez Rzecznika sprawie o zwrot kosztów związanych z przyłączeniem do sieci energetycznej nieruchomości stanowiącej własność Pani F., albowiem orzekanie w przedmiocie cywilnoprawnych roszczeń stanowi właściwość sądu powszechnego.

Od decyzji niniejszej służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral